

कौन्तदारी प्रक्रिया संदिग्धा कलम १८४
नसार करावयाच्या काश्याईवाबत

महाराष्ट्र शासन
गृह विभाग (विहार)

शासन परिषद्वकः- फौजदारी प्रक्रिया संहिता कलम १४४ नुसार साधारणतः गणेशोत्सव, नवरात्रीत्सव या पाण्डारा पोलीस अधिकारी एकाद्या व्यपत्तीपर काशवाई घटन तथा व्यक्तीला काही कालाधीकरिता त्या परिक्षेत्रात प्रदेश करण्यास बंदी घालतात. परंतु मा.उच्च न्यायालयाने श्री.जब्बार शाहा विरुद्ध महाराष्ट्र शासन या प्रकरणी निकाल देताना स्पष्ट केले आहे की, "फौजदारी प्रक्रिया संहिता कलम १४४ नुसार एकाद्या व्यक्तीस त्यांनी सदर कालाधीत काही गैरकृत्य करू नये म्हणून आदेश देण्याचा अधिकार प्रदान केला आहे. परंतु त्या व्यक्तीस सदर परिक्षेत्राच्या बाहेर निघून जाण्याचे आदेश देता येणार नाही. मुंबई पोलीस अधिनियम, १९५७ च्या तरतुदीनुसार एकाद्या व्यक्तीस प्रतिवधीत सेवात प्रदेश करण्यास काही कालाधीकरिता बंदी घालली जाते. दोन्ही कायद्यान्वये करण्यात येणारी काशवाई ही दैगवेगल्या स्वरूपाची आहे. परंतु मा.उच्च न्यायालयात दाखल झालेल्या एका प्रकरणात श्री.जब्बार शाहा विरुद्ध महाराष्ट्र शासन या प्रकरणात मा.उच्च न्यायालयाने दिलेल्या आदेशाचे पालन केले जात नाही. असे शासनाच्या निर्दर्शनास आजलेले आहे.

"फौजदारी प्रक्रिया संहिता कलम १४४ नुसार एकाद्या अवक्तीला गैरकृत्य मध्ये करण्याबाबत आदेशाची/हुक्माची अमलबजावणी करता येते त्यास तो राहत असलेल्या क्षेत्रातून बाहेर निघून जाण्याबाबत आदेश देता येत नाही." परंतु बहुतांश पोलीस अधिकारी फौजदारी प्रक्रिया संहितेचा वेगळा अर्थ लादून गैरकृत्य करू पाहणाऱ्या अवक्तील तो रहात असलेल्या ठिकाणी काही कालावधीकरीता प्रवेश करण्यास प्रतिक्रिया करतात असे निर्दर्शनास आले आहे. एखाद्या अवक्तीमुळे तो रहात असलेल्या परिक्षेत्रातील जनतेला अथवा जनतेच्या भालमतेला त्याच्यापासून घोका पांढराण्याचा संभव असतो, अशा येळी त्या अवक्तीला त्या परिक्षेत्रातून हटविपार करण्याकरीता नुसई पोलीस अधिनियम १९५७ च्या कलम ५६ नुसार कारवाई करण्यात येते. यापुढे फौजदार प्रक्रिया संहितेच्या कलम १४४ नुसार कारवाई करताना त्या कलमावधील तरतुदीचा अर्थ विचारात घेऊनच कारवाई करावी असे सर्व संबंधितांना या परिपत्रकाहुरे सूचना देण्यात येत आहेत.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल योंच्या आदेशानुसार द नावाने

५८४

कार्यालय अधिकारी, गह विभाग, नहाराबू शासन

五

पोलीस महासंचालक, भारतीय राज्य, मुंबई^१
 सर्व पोलीस आयुक्त,
 सर्व पोलीस अधिकारक,
 उप विभागीय पोलीस अधिकारी, हुले (शहर)